

BANGLADEŞ BİLGİ NOTU

EYLÜL 2022

GÜNCEL VERİLER

MAKROEKONOMİK GÖSTERGELER VE TAHMİNLER

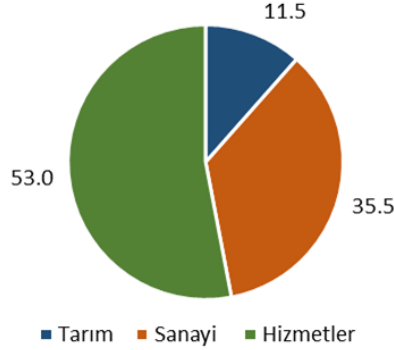
GÖSTERGE	DEĞER	2020	2021	2022
GSYH (cari fiyatlarla)	Milyar USD	323,1	357,1	396,5
Büyüme	%	3,5	5,0	6,4
Nüfus	Milyon Kişi	164,7	166,3	167,9
Kişi Başı Gelir	USD	1.961,6	2.147,3	2.362,0
Enflasyon	%	6,0	5,6	6,4
İşsizlik Oranı	%	-	-	-
Cari Denge / GSYH	%	-1,7	-1,3	-3,2
Bütçe Dengesi / GSYH	%	-5,6	-4,2	-6,1
İhracat	Milyar USD	33,6	44,2	45,6
İthalat	Milyar USD	52,8	80,9	80,8

Kaynak: IMF Küresel Ekonomik Görünüm Nisan 2022, Trademap, Dünya Ticaret Örgütü, Bangladeş Merkez Bankası

1. GENEL GÖRÜNÜM

Sektörlerin GSYH Payları (%)

Kaynak: Bangladeş İstatistik Ofisi, 2021-2022 mali yıl

Güney Asya'da, Bengal körfezinin kuzeyinde bulunan Bengal bölgesi yıllarca Babür İmparatorluğu himayesi altında kalmış, imparatorluğun çöküşü ve coğrafi keşifler ile bölge Hint-İngiliz kolonisi olmuştur. İngilizlerin hakimiyetini kaybetmesiyle Bengal bölgesinin doğusu Pakistan'a, batısı ise Hindistan'a katılmıştır. Doğu Pakistan olarak da bilinen Doğu Bengal bölgenin bugünkü Pakistan ile coğrafi uzaklığının fazla olması ve sınırlarının olmaması, doğuda sıklıkla konuşulan Bengalce dilinin Pakistan'da resmi dil olarak itibar görmemesi gibi faktörler iki bölge arasında ayrılığa neden olmuştur. 1971 yılında doğu Pakistan'da bulunan Bengalliler Pakistan'dan ayrılarak Bangladeş'i kurmuşlardır.

2000'lerin başında milli gelirin dörtte birini oluşturan tarım sektörü sanayileşme ve hizmet sektörünün payını artırmasıyla 2021-2022 mali yılında (Temmuz 2021 – Haziran 2022) %12 seviyelerine kadar gerilemiştir. Buna karşın, tarım sektörü Bangladeş için halen önemli gelir kaynağı özelliğini korumaktadır. Nüfusun yaklaşık %40'ı tarımla uğraşmaktadır. Muson yağmurları tarımsal rekoltede en önemli kriterlerden biridir. En çok pirinç üretimi yapılırken ülke pirinç üretiminde dünyada ilk dörtte yer almaktadır.

Patates, mısır ve şeker pancarı üretilen diğer ekinlerdendir. Balıkçılık çoğunlukla iç sularda yapılırken AB bölgesi dahil 50'den fazla ülkeye ihraç edilmektedir. Jüt (bir tür iplik) Bangladeş için önemli gelir kaynağıdır. Hindistan'dan sonra en büyük jüt üreticisi konumundaki ülkedir. Pakistan rejimi altındayken bölgede jüt üretimine önem verilmiş, ham iplikten elde edilen gelirlerin düşük olması sebebiyle jüt ürünlerinden ihracat gelirleri elde edilmesi planlanmıştır.

2000'li yıllar ile Bangladeş'te tekstil sektörünün yükselişe geçmesi imalat sanayinin gelişmesinde etkili olmuştur. Tekstil sektörü hayvancılık ile birlikte kadınların iş hayatına girmesine de neden olurken 2003 yılında kadınların işgücüne katılım oranı %10 seviyesinden 2016'da %36 seviyesine

BANGLADEŞ BİLGİ NOTU

yükselmiştir. Ayrıca, imalat sanayinde yabancı ortaklıkların da etkisiyle kimyasallar, çelik sektörlerinde üretimler artmıştır.

Kimyasallar sektörü özelinde gübre üretimine önem gösterilirken ülkede çimento, cam levha fabrikaları da bulunmaktadır. Orman bakımından zengin sayılabilecek bir ülke olan Bangladeş'te bambu ağaçları kâğıt imalatında, ormanlar mobilya sektöründe, kauçuk ise hafif araç lastiği imalatında kullanılmaktadır. Şeker iç talebini karşılamasa da şeker fabrikaları bulunurken kuruluşunda ilaç sektörü bakımından tamamen dışa bağımlı olan ülke günümüzde ilaç ihtiyacının %98'ini kendisi üretmektedir.

Altyapısı gelişmemiş bir ülke olması, dünyada nüfus yoğunluğunun en yüksek olduğu ülkelerden biri olması inşaat faaliyetlerine ihtiyacı beraberinde getirmektedir. İnşaat sektörünün milli gelir içerisinde payı %8 ile %10 arasında değişirken Temmuz 2021 ile Haziran 2022 arasını kapsayan Bangladeş mali yılında, madencilik, inşaat ve imalat sanayinin bütününe oluşturan sanayinin payı %35,5 seviyesinde gerçekleşmiştir.

Kapalı sayılabilecek bir ekonomiye sahip ülkede yerli ve yabancı yatırımları çekmek amacıyla İhracat İşleme Bölgeleri bulunmaktadır. En işlek limanı olan Chattogram ve başkent Dakka dahil sekiz İhracat İşleme Bölgesi bulunan ülkede 450 civarında yatırımın 300'üne yakını tekstil, örme ve örülmemiş giyim sektörlerine yapılmıştır. Bölgedeki yatırımların 250 kadarı da Chattogram ve Dakka'da faaliyet göstermektedir.

İç talebi gösteren perakende satış sektörü milli gelirin %15'i seviyesinde olup düşük seyretmektedir. Ulaşım sektörü milli gelirin onda birinden azını oluştururken deniz ulaşımı gelişmemiştir. 2008 yılında hükümetin 'Güzel Bangladeş' sloganıyla 500 bine yakın turist çekerken takip eden dönemde bu rakama yeniden ulaşılammış 2019 yılında ülkeyi 300 bin civarında turist ziyaret etmiştir. Turizm sektörünün payı 2022 yılında %1 seviyesinde olmuştur.

Tekstil sektöründen sonra Bangladeş ekonomisinin bel kemiği sayılabilecek gelirler yurtdışında yaşayan Bangladeşli vatandaşların ülkelerine gönderdikleri transfer gelirlerinden kaynaklanmaktadır. Temmuz 2020 ile Haziran 2021 döneminde ülkeye gelen transfer gelirleri yaklaşık 25 milyar USD (milli gelirin %7'si) seviyesinde gerçekleşmiştir. Temmuz 2021 ile Nisan 2022 döneminde ise bu rakam 17 milyar USD seviyesinde olmuştur. Transfer yapan Bangladeşlilerin beşte biri Suudi Arabistan'da yaşarken ABD (%16), Birleşik Krallık (%11), BAE (%9) Bangladeşlilerin en çok yaşadıkları diğer ülkeler olarak öne çıkmaktadır.

Bangladeş, 2015 yılında Myanmar'da gördükleri zulümden ötürü yaşadıkları yerleri terk eden 1,3 milyonun üzerinde Rohingyalar'a ev sahipliği etmektedir. Eylül 2022'de Myanmar'dan Bangladeş'e atılan havan mermileri iki ülke arasındaki gerginliği tetiklemiştir. Diğer bir sorun ise, her yıl 2 milyondan fazla gencin işgücüne katıldığı Bangladeş'ten Hindistan'a iş arama umuduyla göç tarafından yaşanmaktadır.

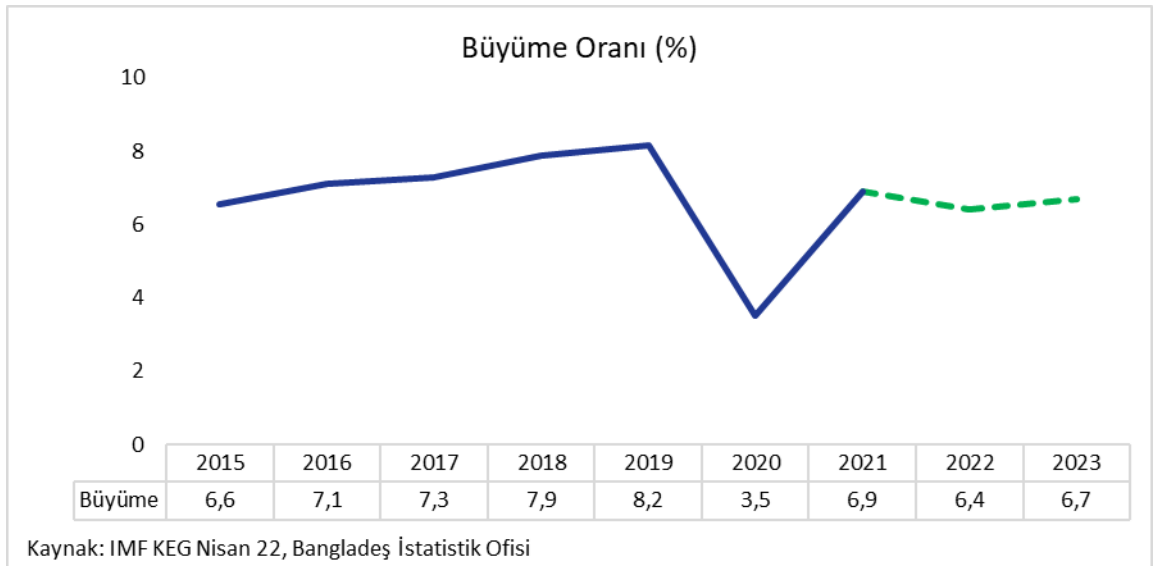
BÜYÜME:

2010 ile 2019 yılları arasında yılda ortalama %6,8 büyüyen Bangladeş ekonomisi 2020 yılında %3,5 büyümüştür. Ekonominin sürükleyicisi olan imalat sanayi 2018 ve 2019 yıllarında sırasıyla %10,5 ve %12,3 büyürken 2020 yılında bu oran %1,7 seviyesine kadar gerilemiştir. İnşaat faaliyetlerinin salgına rağmen hız kesmemesi ile sektör bir önceki yıla göre %9,1 büyürken madencilik sektörü ise azalan emtia fiyatlarının ve salgından korunma amaçlı kapanmaların da etkisiyle %4,5 daralmıştır. İmalat sanayindeki yavaşlama ekonomideki durgunluğun en önemli nedeni olmuştur.

Muson yağmurlarının tarımsal verimliliği düşürdüğü ve çoğu zaman sel felaketlerinin görüldüğü Bangladeş'te 2019 yılında tarım sektöründe büyüme oranı %3,3 iken 2020 yılında %3,4 seviyesine çıkmıştır. Hizmet sektörü ise 2019 yılında %6,9'luk büyüme oranını yakalarken 2020 yılında bu oran %3,9'a gerilemiş, salgının sert etkilediği konaklama ve ulaştırma sektörlerinde ise büyüme oranları %1,7 seviyesine düşmüştür.

Nisan 2022'de açıklanan IMF verilerine göre, Bangladeş'in 2021 yılında %5 büyüdüğü öngörülürken öncü veriler büyümenin %6,9 seviyesinde olduğunu göstermektedir. İmalat sanayi sektörü bir önceki yıla göre %11,6 ile salgın öncesi büyüme oranlarını yakalarken hizmet sektöründe büyüme %5,7 ile 2019 seviyelerinin az da olsa altında seyretmiştir. Bangladeş'te havayolu taşımacılığı sektörü bir önceki yıla göre %2 daralırken ulaştırma sektörü %4 büyümüştür.

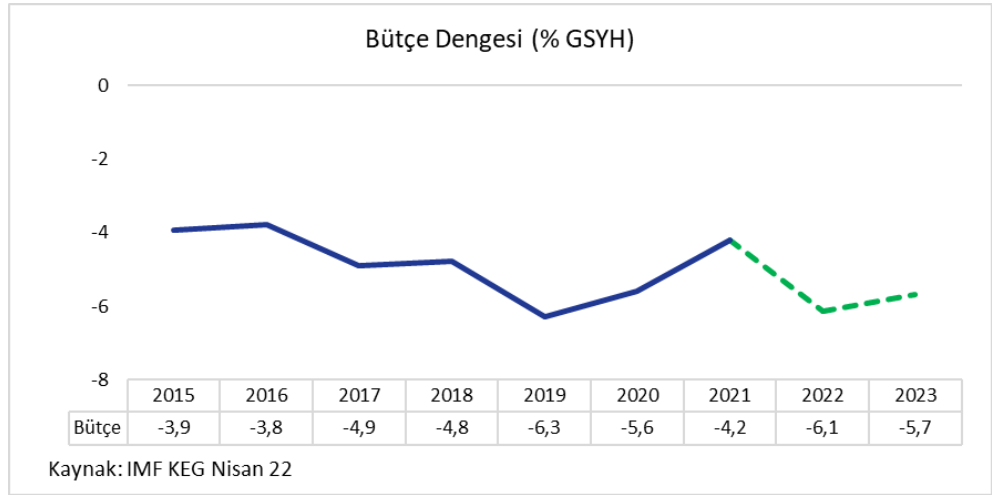
Temmuz 2021 ile Haziran 2022 dönemini kapsayan 21-22 mali yılında Bangladeş'in %7,3 büyüdüğü açıklanmıştır. İmalat sanayi büyümesi %12,3, hizmet sektörü büyümesi ise %6,3 seviyesinde gerçekleşmiştir. Tarımsal rekoltenin bu dönemde düşük seyrettiği, tarım sektörünün %2,2 büyüdüğü tahmin edilmektedir. IMF, Bangladeş'in önümüzdeki dönemde %6-7 bandında büyüyeceğini Bangladeş otoriteleri ise büyümenin %8'e kadar yükseleceğini beklemektedir.

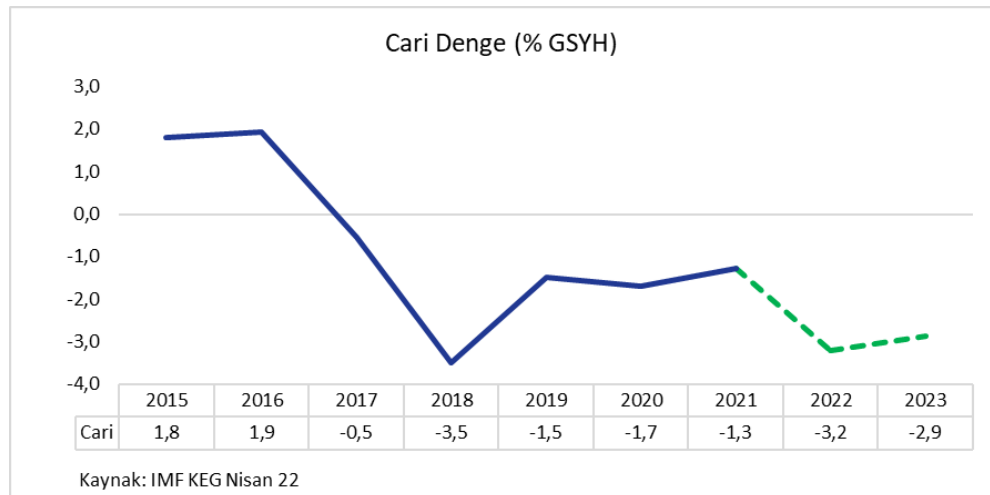
2. BÜTÇE DENGESİ

Milli gelirin %10'u seviyesinde bütçe gelirleri ile Bangladeş'te vergi tabanı yeterince gelişmemiştir. Bütçe açığı 2015 yılında milli gelire oranla %3,9 seviyesindeyken 2019 yılında bu oran %6,3 seviyesine yükselmiş, 2020 yılında ise %5,6'ya gerilemiştir. . Bütçe harcamalarının dörtte biri faiz ödemeleri olup kamu hizmetlerinin payı ise %19 seviyesindedir. 2021 yılında bütçe gelirlerinin yıllık bazda %23, bütçe giderlerinin ise %8 artması bütçe açığını %4,2 seviyesine kadar geriletmiştir. Kamu borcu 2019 yılında milli gelire oranla %36,5 iken 2021 yılında %41,4 seviyesine yükselmiştir.

3. CARİ DENGESİ

2016 yılında dış ticaret açığına rağmen cari fazla veren Bangladeş'te artan dış ticaret açığı ile milli gelire oranla cari açık 2017 yılında %0,5 seviyesindeyken 2018 yılında %3,5'e kadar yükselmiş takip eden dönemde %2'nin altında kalmıştır. Yurtdışında yaşayan Bangladeşlilerin ülkelerine yolladıkları transferler cari açığı azaltmaktadır. 2020 mali yılında ülkeye gelen transferler 18,2 milyar USD seviyesindeyken 2021 mali yılında 24,8 milyar USD seviyesine yükselmiştir.

4. SWOT ANALİZİ

Güçlü Yönleri:

Bangladeş, hızlı ekonomik büyüme için elverişli olan geniş ve genç bir nüfusa sahiptir. Özel tüketim harcamaları GSYH'nin %68'i kadardır. Bangladeş'in Çin ve Hindistan gibi büyüyen ülkelere yakınlığı sürdürülebilir ticaret ve yatırım akışlarını alması için ülkeyi olumlu anlamda etkilemektedir.

Zayıf Yönleri:

Düşük okur yazarlığı ve az gelişmiş altyapısı ile Bangladeş çok fakir bir ülke olmaya devam etmektedir. Bangladeş'in petrol ithalatına bağımlılığı yüksek dış ticaret açığı ve yüksek enflasyona neden olmaktadır.

Fırsatlar:

Bangladeş, yatırımcıların radarında bir sınır pazarı olarak göze çarpıyor. Goldman Sachs ülkeyi "Sonraki 11" (G7 ile rekabet edebilecek 11 ülke) geliştirmekte olan ülke listesine seçti. Bangladeş'in Hindistan'a gelen yatırımlardan olumlu etkileneceği öngörülüyor, ek olarak yerli gemi inşa endüstrisi önümüzdeki dönemde büyümeyi sürükleyebilir. Hükümetin altyapı hamlesi, lojistik ortamı iyileştirerek büyüme için fırsatlar yaratabilir.

Tehditler:

Küresel iklim değişikliğinin bir sonucu olarak doğal afetlerin sık sık gerçekleşmesi ekonomiyi olumsuz etkileyebilir. Artan nüfus yoğunluğu sınırlı toprakları olan Bangladeş üzerinde dayanılmaz bir yük oluşturabilir.

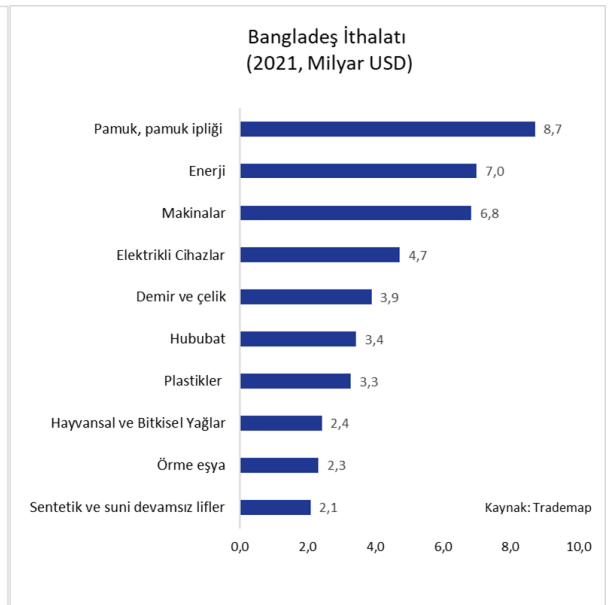
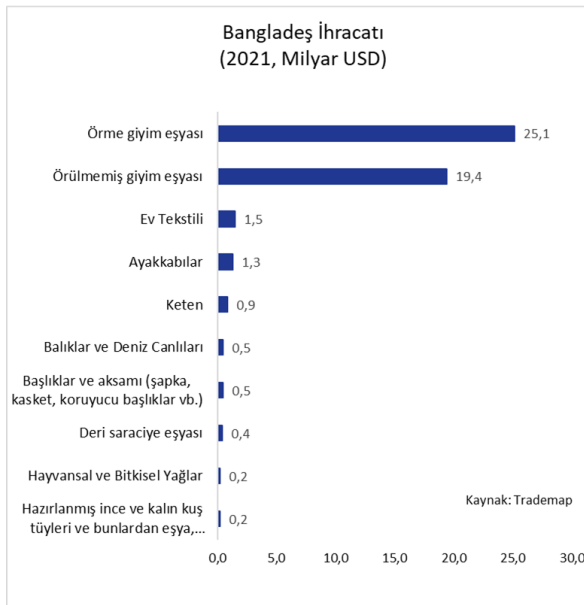
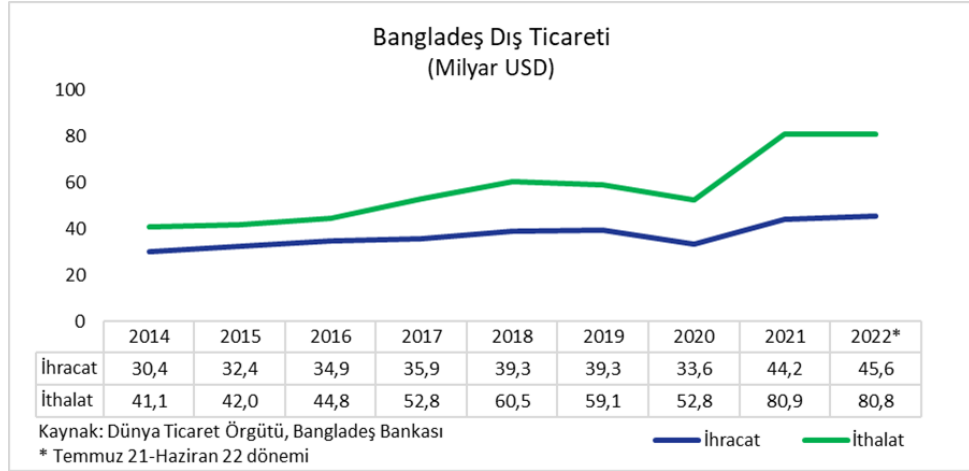

5. DIŞ TİCARET

Dünya Ticaret Örgütü verilerine göre, 2014 ile 2016 yıllarında yılda ortalama 10 milyar USD dış ticaret açığı veren ülke 2017 ile 2020 yılları arasında yılda ortalama 19,3 milyar USD açık vermiştir. 2021 yılında Bangladeş ihracatı bir önceki yıla göre %32 artarak 44,2 milyar USD olurken ithalatı aynı dönemde %53 artarak 80,9 milyar USD olmuştur. Temmuz 2021 ile Haziran 2022 arasındaki dönemde ise ihracat 46 milyar USD bandına yükselirken ithalat 2021 yılına göre sabit seyrederek 80,8 milyar USD seviyesinde gerçekleşmiştir.

Trademap verilerine göre, 2021 yılında Bangladeş ihracatının %84'ünü örme ve örülmemiş giyim eşyaları sektörlerinden gerçekleştirmiştir. Bangladeş'in ithalatında ise pamuk, pamuk ipliği sektöründen ithalat tüm ithalatın %12'si kadar olmuştur. 2020 yılında enerji fiyatlarının dip yapması nedeniyle enerji ithalatı 4,6 milyar USD seviyesinde gerçekleşirken 2021 yılında bu rakam 7 milyar USD seviyesine yükselmiştir. Makinalar ve elektrikli cihazlar sektörlerinde Bangladeş ithalatı ise toplam 11,6 milyar USD civarında gerçekleşmiştir.

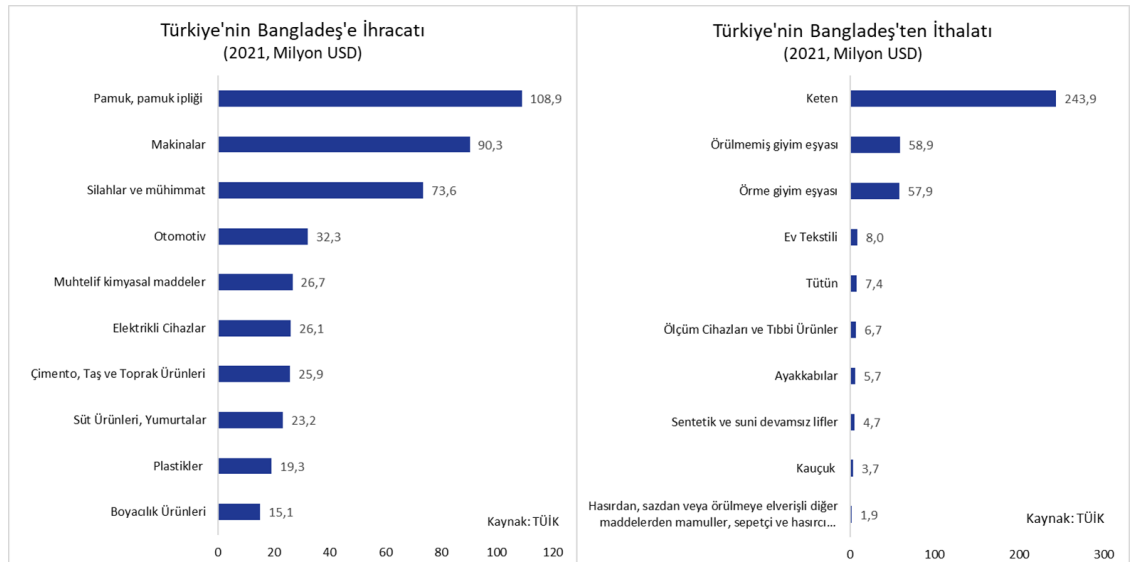
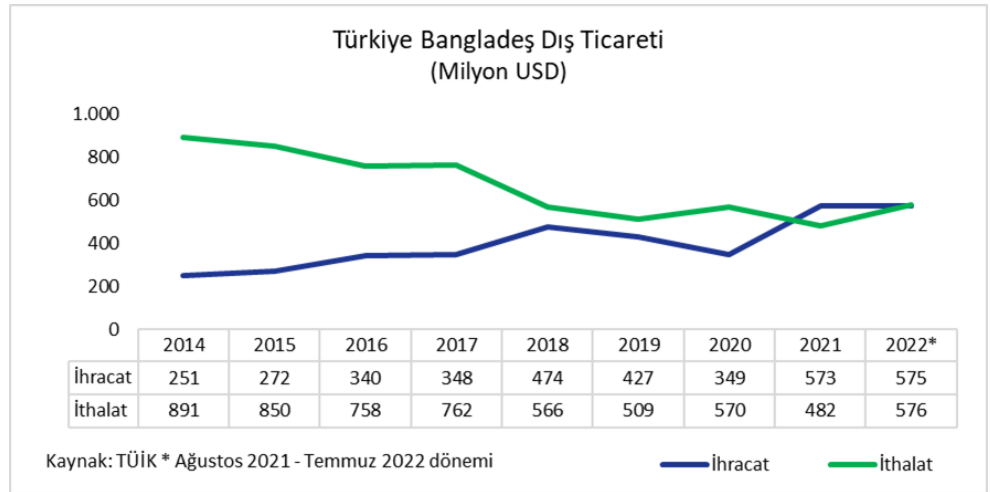
6. TÜRKİYE İLE DIŞ TİCARET

2014 yılında Türkiye'nin Bangladeş'e karşı verdiği dış ticaret açığı 640 milyon USD seviyesindeyken 2018 ve 2019 yıllarında bu rakam 100 milyon USD seviyesinin altına gerilemiş, 2021 yılında Türkiye Bangladeş'e karşı 91 milyon USD dış ticaret fazlası vermiştir.

İki ülke arasındaki dış ticaret hacmi 2014 ile 2018 yılları arasında 1,1 milyar USD seviyesindeyken 2019 ve 2020 yıllarında 1 milyar USD seviyesinin altına gerilemiş, 2021 yılında 1.055 milyon USD olarak gerçekleşmiştir.

Temmuz 2021 ile Ağustos 2022 arasındaki on iki aylık süreçte Türkiye'nin Bangladeş'ten ihracatı ve ithalatı 575 milyon USD seviyesinde olurken iki ülke arasındaki dış ticaret hacmi 100 milyon USD artmıştır.

Türkiye'nin Bangladeş'e ihracatın pamuk, pamuk ipliği, Türkiye'nin Bangladeş'ten ithalatında ise keten öne çıkmaktadır.

DIŞ EKONOMİK İLİŞKİLER KURULU

Huzur Mahallesi, Azerbaycan Caddesi Skyland Sky Office No: 4
B Blok Kat: 21-22 Seyrantepe 34485 Sarıyer/İstanbul

www.deik.org.tr • info@deik.org.tr

[Twitter](#) [Instagram](#) [Facebook](#) [LinkedIn](#) [YouTube](#) /deikiletisim | www.deik.org.tr